

Het station van Schulen

In een klein stationneke, 's morgens in de vroege, stonden zeven wagentjes netjes op een rij. Zie het machinistje, draaien aan een wieletje, akke akke tuut tuut, weg zijn wij...

Wie herinnert zich niet dit leuke liedje uit zijn of haar jeugd. De meesten onder ons wel, maar de geschiedenis van dit stationnetje in Schulen is een ander paar mouwen. Veel is er niet van teruggevonden, ook niet via NMBS Holding, Sporen in België of andere boeken over de spoorweg. Gelukkig kwamen er wel enkele andere documenten boven water met enkele leuke weetjes.

Het station van Schuelen of Schulen werd geopend op 1 juni 1865. Het station maakt deel uit van de lijn 35 Leuven – Hasselt. Voor de kenners: het ligt op de volgende coördinaten 50° 58' NB en 5° 11' OL. Het huidige gebouw dateert uit 1975. Dit was een van vele kleine stationnetjes die de grote steden verbond. Het eerste Limburgse station verscheen in Gingelom op de lijn Brussel - Luik, die Zuid-Limburg doorkruiste. Het kostte destijds veel bloed en tranen om Limburg te ontsluiten en op de kaart te brengen. Limburg had weinig op industrieel en economisch gebied te bieden. Dankzij de druk van de Hasseltse jeneverstokers opende op 6 oktober 1839 de eerste lijn Landen - Sint Truiden. Op 12 juli 1847 vond de officiële inhuldiging plaats van de lijn Sint-Truiden - Hasselt en op 8 december 1847 reed de eerste trein het station van Hasselt binnen. En alzo werd verder uitgebreid.

Pannenvoven

Aan het station van Schulen werden zijsporen aangelegd naar de pannenvoven in het veld aan de Pannenstraat en naar de oude stokerij 'de Mastentop', die tot de Eerste Wereldoorlog gebruikt werd als landbouwstokerij en vanaf 1921 als bottelarij voor het mineraalwater onder de naam Sylva. Tijdens

de Tweede Wereldoorlog maakte men er houtskool. Dit werd in de volksmond het 'vingersfabriekse' genoemd. Bij het verzagen van het hout sneuvelden nogal wat vingers.

In de eerste helft van de twintigste eeuw werden vanuit het station van Schulen vele wagens hooi vervoerd naar het Belgische leger. Het hooi diende als voeder voor de paarden. Het hooi van het Schulensbroek en van Webbekomsbroek was zeer gegeerd door de dieren bij het leger en de rijkswacht. Het station van Schulen was een station voor zowel goederentransport als voor personenvervoer.

Lijn 35

De spoorwegen speelden een sleutelrol in de maatschappelijke ontwikkeling. Tweehonderd jaar later blijven ze nog steeds hun rol vervullen. Veiligheid, snelheid, comfort en zeker respect voor het milieu spelen een enorme rol. Vroeger had men enkel paard en kar en beschikte men enkel over kanalen en rivieren om goederen aan te leveren. Er waren ook geen degelijke steenwegen. Uiteindelijk haalde sinds de Tweede Wereldoorlog toch het individueel vervoer met auto's, vrachtwagens en autobussen het van het openbaar vervoer.

Lijn 35 speelde een niet te onderschatten rol: het aantal treinreizigers per treinstilstand was destijds het grootste van België. Deze lijn werd intens gebruikt voor goederentransport. Het was ook de belangrijkste aan- en afvoerlijn van de steenkoolmijnen en van de industriezone Hasselt en Genk. In eerste instantie werden er zware stoomlocomotieven gebruikt, die in 1933 vervangen werden door kleine dieselmotorrijtuigen. Pas in 1981 werd dit traject geëlektrificeerd.

**A
V
K
V**

Heer, geef hem die ons allen liefhad en rust gaf, uw rust en liefde in uw paradijs.
Wij gedenken met ontroering onze echtgenoot, vader, broer, zoon en familielid

Jan Joseph RYMEN
Stationschef te Schulen

geboren te Zelem, op 26 november 1926 en overleden te Leuven op 3 januari 1977, gestorvt door het Sakrament der zieken.

Hij werd geboren te Zelem en groeide op als een flinke knaap. Hij kende een gelukkige jeugd waar hij graag naar terugkeek. Als knaap deed hij de liefde op voor de natuur, voor zijn dorp, zijn streek, voor Vlaanderen. Die gehechtheid is steeds gegroeid. Hij leerde ons de eenvoud door zijn manier van leven. In zijn gezin wilde hij niemand last bezorgen, alles was goed voor hem. Hij hield van zijn vrouw, zijn gezin, zijn kleinkind Leentje. Zijn werk vervulde hij stipt maar steeds was er tijd voor de mensen. In de omgang was hij rustig en goed, hij had vele vrienden.

Zijn grootste hobby was vissen en hij was gelukkig als hij met zijn gezin aan de waterkant zat. Hij is berustend gestorven met een

geloof en vertrouwen die ons verstand te boven gaan.

Pa, wij waren gelukkig bij U. Duizenden herinneringen werden bij uw vertrek voor altijd in ons hart geslagen met een beitel van smart en pijn. We zullen beginnen aan de moeilijke opdracht U na te volgen. We kunnen niet zo goed zijn als gij waart.

Lieve echtgenote en kinderen, beste familie, beste allemaal. Het leven bij U allen was mooi en goed. Maar de hemelse Vader wilde dat ik bij Hem kwam. Wees niet bitter. Hij heeft andere maatstaven dan de mensen, tracht Hem niet te begrijpen.

Help allen ons ma en steun mekaar. Laat dit mijn laatste woord zijn, dat ik geloof in de Liefde.

Dag lieve ma, dag kinderen en schoonkinderen, Daaaaag Leentje, lief kleinkind, dag allemaal. Eens zullen we weer samen zijn voor eeuwig.

†

Zijn familieleden danken U voor uw gebed en medeleven.

De families RYMEN, VERNELEN, ROOSEN en MILIS.

Druk. Vanrompay, Zelem. Tel. (013) 44.14.55

De spoorwegen, ook "den ijzerenweg" genoemd was en is nog steeds een economische noodzaak en, zeker in België, een technisch hoogstandje. Het oude station dat destijds werd gebouwd met een wachtzaal, lokettenzaal, bagagebewaarplaats, goederentransportplaats, dienstlokalen, weegbrug, seinhuis, omvatte ook nog een post-, telegraaf- en telefoondienst. Verder was er een "maisonnette, waar de stationschef met zijn familie woonde. De laatste stationschef die Schulen had was Jan Rymen (°Zelem 26/11/1926 -†Leuven 3/1/1977).

Telegraafdienst

De telegraafdienst was het eerste internet van de twintigste eeuw. De telegraafdraden volgden meestal de spoorlijnen. Daarom werden kantoren meestal in de stations ondergebracht. Via deze lijnen konden bestellingen en berichten zeer snel doorgegeven worden. Deze telegrammen werden dan ook onmiddellijk aan de begunstigde overhandigd. Een mooi voorbeeld is een telegram uit 1930 waarbij er geluk-wensen werden doorgezonden voor het huwelijk van Maria Colemont met Jean Verrijsen.

ROYAUME DE BELGIQUE

ADMINISTRATION
SC DES TÉLÉGRAPHES
& DES TÉLÉPHONES
TÉLÉGRAMME
DÉPOSÉ À
AFGEGEVEN TE *bourcel*

LE
DEN

BEHEER
VAN TELEGRAFEN
EN TELEFONEN
TELEGRAM

6.8.30 A 11.30 N 2

= xfr 150 = = dx =
Honnelijk Verryssin Golemout
Berbrack Schuelen

hartelijke gelukwensen

Virgine Van Desande

KONINKRIJK BELGIE

HERMAN RICHIR. INV. 1928.

Bombardementen op het station in Schulen

Het is ook tijdens de Tweede Wereldoorlog dat het station van Schulen in het nieuws kwam. Op vrijdag 1 september 1944 stond een munitietrein op een zijspoor aan het station van Schulen die gebombardeerd werd door 8 Thunderbolts vliegtuigen van het 56ste Amerikaanse gevechtsgroep (kenteken LM) onder leiding van Lt. Col. David Schilling. Hun doel was alle transporten te vernietigen. Acht vliegtuigen beschoten tussen 15.30 en 18 uur de munitie- of bommentrein 5104/0506 ten "noord oosten van Diest" dus in Schulen. Twintig wagons ontploften en sterk magnesiumvuur werd waargenomen. De sporen en stationsinstellingen werden zwaar beschadigd. Bij dit bombardement sneuvelden vele huizen en de stokerij de Mastentop. 25 huizen werden in as gelegd en van 75 andere huizen werden daken, ramen, deuren en meubelen weggerukt. Gelukkig werden er geen burgers geraakt. Op zondag 3 september lieten de Duitsers de niet-ontplofte bommen springen. De dakpannen die reeds werden teruggeplaatst door de bevolking werden opnieuw weggeblazen. Een uitvoerig verslag over dit accident werd beschreven in het boek 'De Tweede Wereldoorlog in Groot Herk 1939-1945', uitgegeven door de Geschiedkundige Kring Groot Herk in april 2012. Dit boek is uit te lenen in de bibliotheek van Herk-de-Stad.

Buurtspoorwegen

Ook de buurtspoorwegen waren belangrijk, ondanks het feit dat ze nog geen vijftig jaar bestonden. Door Herk-de-Stad reed er een stoomtram. De tramstation was aan het Amandinacollege en gaf een ontsluiting op het vlak van handel, onderwijs en tewerkstelling. Het Amandinacollege en de 'Oude Tramweg' zijn de laatste restanten.

De tramlijn Hasselt – Herk-de-Stad werd op 1 juli 1900 over 19 kilometer aangelegd. Op 7 augustus 1905 werd het traject Herk-de-Stad - Halen vervolledigd. Deze lijn werd door de Duitsers opgebroken in april 1917 en pas terug in dienst gesteld na de oorlog, op 12 december 1920.

De lijn Sint-Truiden – Herk-de-Stad, goed voor 17 kilometer, werd op 15 mei 1913 opengesteld. Ook deze lijn werd in maart 1917 door de Duitsers opgebroken en pas terug in dienst gesteld in april 1921. Uiteindelijk werden deze tramlijnen definitief gesloten en afgeschaft op 25 januari 1948. Autobussen namen de diensten over.

Tekst: Francois Peeters

Bronnen:

- Schulen, beelden van toen + originele foto's station Schulen
- Rapporten leger bombardement 01 september 1944
- Lijst bombardementen 1944 betreffende Schulen, foto's station + pv oorlogsschade, Piet Rymen
- Artikels uit HBVL van 5/9/1994 en 1 & 2/9/1944 i.v.m. het bombardement in Schulen
- 150 jaar Spoorweggeschiedenis in Hasselt, Stedelijk Museum Stellingwerf Waerdenhof Hasselt
- Spoorwegen in Limburg: prov. Limburg, dienst voor industrieel erfgoed
- De buurtspoorwegen in de provincie Limburg 1885-1961: Neyens Jos Van in Lier 1972
- Spoorwegen in België: Vlaamse vereniging voor industriële archeologie Vlaanderen 1985
- Stationsarchitectuur in België deel 1, 1893-1945, Hugo de Bot, Brepols
- De Tweede Wereldoorlog in Groot Herk 1939 -1945: Geschiedkundige Kring Groot Herk april 2012
- Met dank aan de volgende medewerkers: André Smeets, Piet Rymen, Chris Coemans, Annie Leemans en Johan Moris.